

Winterprogramma 2017-2018

BEZINNING EN VERDIEPING

Protestantse gemeente Heemstede - www.pknheemstede.nl
Protestantse gemeente Bennebroek - www.pkntrefpunt.nl

Protestantse
Kerk

augustus 2017

Inleiding

Achteromkijken en vooruitzien. Daar lijkt het wel op met dit nieuwe programma van Bezinning en Verdieping.

Achteromkijken doen we door stil te staan bij wat de Reformatie ons in 500 jaar gebracht heeft. We vieren geboortejaren van twee Haarlemse componisten die ook kerkmuziek maakten. En we draaien een film (I, Daniel Blake) met een sociaal aspect wat deels te maken heeft met het onderwerp van verleden seizoen over het 'Straatpastoraat'.

Vooruitzien doen we met een onderwerp zoals 'God in de supermarkt'. We gaan ons bezinnen op onze inkopen en maken plannen over hoe dat anders kan. Dat allemaal in het kader van 'Groene Kerk'. Verdiepen zullen we ons in de onderwerpen 'Hoe gaan we om met schuld' en 'Paulus, evangelist in hart en nieren'.

Met 'De zeven kruiswoorden op muziek' beluisteren we muziek die past in de lijdenstijd. 'Liefde en Geloof' zal ons een perspectief bieden voor het kerk zijn, nu en in de toekomst.

Met medewerking van 'Kerk-in-Actie' belichten we de omstandigheden van christenen in het Midden-Oosten, christenen die vaak te lijden hebben onder geweld en discriminatie.

Naast inleiders als Feije Duim, Arjan Schoonhoven, Alfred Slomp en Wybe Dijk hebben we ook mensen uit onze directe omgeving en gemeentes bereid gevonden een inleiding te houden, zoals Tom de Haan, Aad van Egmond, Gerben Heitink, Dick Kooiman en Willem Jan Cevaal.

U ziet het allemaal in ons programma. We hopen op een hoge opkomst en veel discussie.

Om de drempel zo laag mogelijk te maken vragen we dit seizoen om een vrijwillige bijdrage in de kosten. Graag tot ziens!

Commissie Bezinning en Verdieping

Film: *I, Daniel Blake*

Het afgelopen seizoen waren we in gesprek over het Straatpastoraat en de nood onder daklozen. Ook het 'gedoe' bij de Sociale Dienst kwam aan de orde. Je een nummer voelen door alle bureaucratische procedures etc. De film *I, Daniel Blake* - van Ken Loach - laat die omstandigheden goed zien en kan beschouwd worden als een vervolg op de avond over het straatpastoraat.

De film behandelt een realistisch thema waar je niet ongevoelig voor kunt blijven. Daniel Blake verdient als timmerman zijn brood. Tot hij een hartaanval krijgt en voor het eerst van zijn leven een beroep op de staat moet doen. Een groot probleem als hij dat zelf met de computer moet aanvragen. Hij probeert zich een weg te banen door het onpersoonlijke en bureaucratische uitkeringssysteem. Wie kan hem helpen? Hij komt in contact met alleenstaande moeder Katie die ook bij de uitkeringsinstantie komt aankloppen. Ze steunen elkaar en vinden samen hun waardigheid terug.

Het is een film waarbij humor, warmte en wanhoop hand in hand gaan. Ken Loach won met deze film zijn tweede Gouden Palm op het filmfestival van Cannes, vorig jaar. Dus deze film is in alle opzichten een aanrader! Na afloop gaan we met elkaar in gesprek onder het genot van koffie/thee.

Datum: donderdag 28 september
Plaats en tijd: Pauwehof, 20.00 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Contactpersoon: Annet Mourik

---

500 jaar Protestantisme: 'Wat heeft het ons gebracht?'

Op 31 oktober 1517 besloot Luther 95 stellingen aan de deur van de Slotkerk in Wittenberg te spijkeren, waarna de Paus in 1521 besloot hem te excommuniceren.

Het protest van Luther heeft een beweging in gang gezet, zowel binnen als buiten de kerk. Grote delen van Europa gingen over naar de Reformatie. De mondigheid van het individu, het priesterschap van alle gelovigen en de heiliging van het aardse leven zijn waarden die de Westerse cultuur ingrijpend beïnvloed hebben. Nederland is vooral gevormd door de traditie van Calvijn. Dagelijks gebruiken velen het woord 'calvinistisch', maar weten zij ook wat dit woord betekent?

Wij hebben Gerben Heitink, em. hoogleraar theologie aan de VU, bereid gevonden om precies op deze gedenkwaardige datum, 31 oktober 2017, 500 jaar later, zijn licht te

laten schijnen over dit voor ons allen uitermate belangrijke onderwerp:
Wat heeft het ons gebracht?

Inleider: Gerben Heitink
Datum: dinsdag 31 oktober
Plaats en tijd: Pauwehof, 20.00 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Contactpersoon: Jolien Nak

Haarlemse componisten: Hendrik Andriessen en Albert de Klerk - toonbeelden van kerkmuziek

Dit jaar is het respectievelijk 125 en 100 jaar geleden dat Hendrik Andriessen en Albert de Klerk in Haarlem ter wereld kwamen. Het is niet zonder reden dat deze organisten/componisten gezamenlijk worden herdacht. Er is namelijk veel dat hen bindt. Zo werden ze allebei geboren aan de Bakenessergracht, in twee naast elkaar gelegen huizen nog wel. Ook waren ze allebei organist van de Haarlemse St. Josephkerk. Albert de Klerk volgde zijn grote voorbeeld Hendrik Andriessen in 1934 op. Verder hebben ze belangrijke posities in het Nederlandse muziekleven bekleed: Andriessen was onder meer directeur van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en hoogleraar muziekwetenschap aan de Radboud Universiteit, De Klerk was jarenlang stadsorganist van Haarlem. Tijdens de lezing zal uitgebreid op deze aspecten worden ingegaan. Als componist hebben Hendrik Andriessen en Albert de Klerk een belangrijk stempel gedrukt op de Nederlandse kerkmuziek van de twintigste eeuw. Hun missen, motetten en koraalvoorspelen worden tot op de dag van vandaag uitgevoerd in zowel de katholieke als de protestantse traditie. Tijdens de lezing krijgt u veel voorbeelden hiervan, niet alleen op cd maar ook live op de instrumenten van de Oude Kerk.

Willem Jan Cevaal is kerkmusicus en musicoloog. Hij is organist van de Protestantse gemeenten van Heemstede en Zandvoort. In het kader van het Andriessen/De Klerk Festival, dat in de maanden september en oktober 2017 in Haarlem plaatsvindt, heeft hij een boekje geschreven over de ervaringen van beide componisten tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Inleider: Willem Jan Cevaal
Datum: dinsdag 14 november
Plaats en tijd: Pauwehof/Oude Kerk,
20.00 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Contactpersoon: Annet Mourik

'God in de supermarkt', een workshop

We zijn op weg om een 'Groene Kerk' te worden. We staan voor een duurzaam kerkelijk beheer en streven naar maatregelen om de opwarming van de aarde tegen te gaan en waardig om te gaan met dieren, mensen en alles wat groeit en bloeit. In dit kader is het aardig om vlak voor de feestdagen ook eens anders na te denken over onze privé-inkopen. Het is vast leuk om op een ontspannen manier in workshopverband, onder leiding van Arjan Schoonhoven en Alfred Slomp, wegwijz gemaakt te worden. Zo verkennen we de keuzes die we in de supermarkt maken, het helpt argumenten begrijpen en verbindt deze met een helder ethisch kader. De bijeenkomst is actief, sociaal en informatief, en zal iedereen aanspreken. Er wordt gebruik gemaakt van veel materiaal uit actuele documentaires en websites. Zo mogelijk gaan we in groepjes aan de slag.

Arjan en Alfred zijn al vanaf hun studententijd geraakt door onrecht en de pijn van de medemens, natuur en dier. Ze willen hier graag iets aan doen en denken dat wij in de supermarkt op een praktische wijze een bijdrage kunnen leveren aan een betere wereld.

Beiden zijn niet verbonden aan een kerk, NGO, bedrijf, of supermarktketen. Hun initiatief wordt ondersteund door Groene Kerken!

Inleiders:	Arjan Schoonhoven en Alfred Slomp
Datum:	dinsdag 28 november
Plaats en tijd:	Pauwehof, 20.00 uur
Kosten:	vrijwillige bijdrage
Contactpersoon:	Annet Mourik

Liefde en geloof

'Geloof je in de liefde?' is een vraag die vandaag de dag veel toegankelijker klinkt dan de vraag of je 'gelovig' bent. Binnen de kerk zijn de meningen verdeeld of we God met Liefde mogen vergelijken. En zou het ook niet kwalijker zijn als we zouden beweren dat geloof en liefde überhaupt niet met elkaar van doen hebben? Maar hoe kunnen we dan wél kijken naar liefde en geloof? En wat is er in onze tijd en cultuur eigenlijk met die woorden 'liefde' en 'geloof' aan de hand? Waarom kunnen de Engelsen en Fransen spreken van 'to fall in love', en hebben wij die woorden niet? Durven wij onszelf wel te verliezen in de liefde, durven we nog wel te vallen? Liefde raakt de kern van het evangelie. Alleen al Jezus' woorden uit Matteüs 22 geven dat aan: *Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf.*

Een aantal filosofische en theologische teksten zullen ons gemeenschappelijke startpunt vormen.

Tom de Haan is stadsdominee van Haarlem, aangesteld door de Protestantse Gemeente om verbinding te leggen tussen kerk en stad.

Inleider: Tom de Haan
Datum: dinsdag 16 januari
Plaats en tijd: Pauwehof, 20.00 uur
Contactpersoon: Meine Pieter van Dijk

Fotograaf Jaap Kroon

Christenen in het Midden-Oosten, een gesprek met Feije Duim, medewerker Kerk in Actie

De positie van de christenen in het Midden-Oosten wordt ernstig bedreigd, nadat zij eeuwenlang in deze meestal islamitische landen hebben kunnen wonen en soms een belangrijke minderheid waren.

Na een korte inleiding van Feije Duim zal Meine Pieter van Dijk hem bevragen over de situatie van christenen in het Midden-Oosten bijv. de Kopten in Egypte en wat de organisaties waarvoor hij werkt daar aan doen. Feije zal ook enkele korte filmpjes en foto's laten zien om een beeld van de problematiek te geven.

Duims voorbeelden betreffen in Egypte de samenwerking met de Evangelisch Presbyteriale Kerk en de Koptisch Orthodoxe Kerk, het Bijbelgenootschap en het Instituut voor onderzoek naar moslim-christen verhoudingen CAWU. Verder werkt Kerk in Actie samen met de Grieks Orthodoxe Kerk en de Syrisch Orthodoxe Kerk van Antiochië.

Voor noodhulp wordt samengewerkt met een aantal organisaties in Libanon, Syrië, Jordanië en Irak. We kunnen ons de vraag stellen wat wij als PKN-gemeentes zouden kunnen doen om betrokken te blijven bij de moeilijke situatie van de christenen in het Midden-Oosten.

Kerk in Actie heeft recentelijk een boek over kerken en christenen in het Midden-Oosten uitgegeven waar Feije aan heeft bijgedragen.

Inleiders: Feije Duim/ Meine Pieter van Dijk
Datum: donderdag 8 februari
Plaats en tijd: Pauwehof, 20.00 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Contactpersoon: Meine Pieter van Dijk

De zeven kruiswoorden op muziek

In de Veertigdagentijd houdt het lijden van Jezus ons bezig. Bezinning en Verdieping wil aan de bezinning daarop een eigen bijdrage leveren. We denken een avond na over de kruiswoorden van Jezus zoals de evangelisten ons die doorgeven. Totaal zijn dat er zeven:

Vader, vergeef het hun - Heden zult u met mij in het paradijs zijn - Zoon, zie uw moeder - Mijn God, mijn God, waarom...!?! - Ik heb dorst - Het is volbracht - Vader, in uw handen beveel ik mijn geest.

We doen dat theologisch en muzikaal.

De deelnemers kunnen korte inleidingen verwachten van de inleider.

En we luisteren naar muziek. De Zeven Woorden zijn door veel componisten op muziek gezet. We kunnen kiezen. We horen muziek van o.a. de volgende componisten: Joseph Haydn (1796), Charles Gounod (1858), César Franck (1859), Franz Liszt (1879), Charles Tournemire (1935), Sofia Gubaidulina (1982) en James MacMillan (1994).

Drs. W.J. Dijk is theoloog en emeritus predikant van de protestantse kerk van Ermelo

Inleider: Wybe Dijk
Datum: dinsdag 20 maart
Plaats en tijd: Trefpunt, 20.00 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Contactpersoon: Kina Dijk

Paulus, evangelist in hart en nieren

Wat is er al niet veel geschreven over Paulus in de afgelopen eeuwen en nog steeds verschijnen er boeken en artikelen over deze belangrijkste verspreider van het Christendom. Nog betrekkelijk recent verschenen *Paulus* van Fik Meijer (2015), *Paulus, onze liefste vijand* van Karen Armstrong en de vertaling van het boek *God ontmoeten in Paulus* van de Engelse schrijver Rowan Williams, hoofd van de Anglicaanse kerk (2017).

Paulus is zowel in zijn geschriften als in zijn persoonlijk optreden een hartverscheurend-boeiende man, die aandacht gemakkelijk naar zich toetrekt: 'De theologie van Paulus is sinds jaar en dag een slagveld van theologisch gekibbel', schrijft Williams onder andere. Tegelijk is hij de man die, telkens wanneer kerk en theologie vastgelopen lijken te zijn, hen weet vlot te trekken. Zoals bij Augustinus, Luther, John Wesley, Karl Barth.

We hebben Aad van Egmond, die zich als hoogleraar theologie veel in hem heeft verdiept en veel over hem heeft gesproken, bereid gevonden om Paulus op zijn eigen manier te belichten, mede met gebruikmaking van de vele publicaties en de 'Bijbel in gewone taal'.

U komt toch ook luisteren en vragen stellen?

Inleider: Aad van Egmond
Datum: maandagmiddag 9 april
Plaats en tijd: Trefpunt, 14.00 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Contactpersoon: Jolien Nak

Hoe gaan we om met schuld?

Het betuigen van schuld ligt diep verankerd in onze religieuze traditie. Bij katholieken gebeurt dat in de biecht die gevolgd werd door absolutie, de vrijspraak die God bij monde van de priester verleent.

Die biechtplicht geldt nog steeds, maar de praktijk is sterk in onbruik geraakt.

De protestanten kenden op de zondag het collectieve ritueel van schuldbelijdenis en genadeverkundiging. Maar schuld en vergeving staan niet meer zo centraal in de beleving en we zijn een beetje huiverig geworden voor die begrippen.

Toch valt schuld niet uit ons leven weg te denken, ook niet onder luchtiger benamingen als fouten of tekortkomingen. Iedereen maakt fouten en het gevoel dat je je daarvoor dient te verontschuldigen is ook niet verdwenen. Vandaar ons regelmatig gebruik van 'Sorry'.

De rol van priester of dominee is echter in veel gevallen overgenomen door een coach, advocaat of therapeut. De centrale vraag is steeds: wat kun je winnen of verliezen door je fouten eerlijk toe te geven?

In deze voordracht zal die vraag worden behandeld aan de hand van enkele recente gebeurtenissen zoals gerechtelijke acties tegen bestuurlijke fraude, sjoemelaffaires door grote ondernemingen en de verwerking van zwarte bladzijden uit ons nationaal verleden. Heb je als individu meer ruimte om fouten te erkennen dan als overheid of bedrijf? En welke risico's zijn er verbonden aan het publiek maken van misstanden? Veel stof voor discussie.

Inleider: Dick Kooiman
Datum: dinsdag 17 april
Plaats en tijd: Pauwehof, 20.00 uur
Kosten: vrijwillige bijdrage
Contactpersoon: Hans Debets

Programma

do	28 september	Film: <i>I Daniël Blake</i>
di	31 oktober	500 jaar Protestantisme
di	14 november	Haarlemse componisten
di	28 november	God in de supermarkt
di	16 januari	Liefde en geloof
do	08 februari	Christenen in het Midden-Oosten
di	20 maart	De zeven kruiswoorden
ma	09 april	Paulus, evangelist in hart en nieren
di	17 april	Hoe gaan we om met schuld?

Van tevoren opgeven is niet noodzakelijk.

Leden van de Commissie Bezinning en Verdieping

- Meine Pieter van Dijk, voorzitter,
Asterlaan 33, 2111 BG Aerdenhout, 023 524 84 07
- Annet Mourik, secretaris,
P. Potterlaan 21, 2102 CC Heemstede, 023 528 55 02
amourikloos@gmail.com
- Hans Debets, Hunzelaan 18, 2105 VC Heemstede, 023 528 65 77
- Kina Dijk, Huizingalaan 36, 2105 SL Heemstede, 023 547 24 54
- Dick Kooiman, Orchideeënlaan 7, 2106 BH Heemstede, 023 528 12 14
- Jolien Nak, Zandlaan 14, 2181 HS Hillegom, 023 584 10 06

Locaties

Oude Kerk	Wilhelminaplein Heemstede	023 528 60 22
Pauwehof	Achterweg 19, Heemstede (achter Oude Kerk)	023 528 60 22
Het Trefpunt	Akonietenplein 1, Bennebroek	023 584 84 80